SEMBRA

ESCOLA VALENCIANA. LLENGUA, CULTURA I PAÍS

ĕscola valenciana
activistespelvalencia.org

EDITA **Escola Valenciana**
COORDINA **Tresdeu Coop. V.**

EQUIP DE REDACCIÓ
DIRECCIÓ **Òscar Piera**
COL·LABOREN **Avel·lí Flors, Irene Mira-Navarro, Sandra Mínguez, Ramon Marrades, Teresa Bellido i Marta Meneu**
IL·LUSTRACIONS **Cesc Roca**
MAQUETACIÓ **bram studio**
CORRECCIÓ LINGÜÍSTICA **Nautilus Gestió Cultural**
PRODUCCIÓ **Arnau Espanya i Nautilus Gestió Cultural**
AGRAÏMENTS **Artzai Iraurgi (Panda Artist), Jaime Venegas (fotos Zetak) i a la Càtedra Enric Soler i Godes (tipografia Sembra)**

EQUIP D'ESCOLA VALENCIANA
DIRECCIÓ GERÈNCIA **Francesc Felipe**
DIRECCIÓ D'ART **Cèsar Amiguet**
CAP DE PROJECTES I FINANÇAMENT **Laia Maurí**
SUPORT DE PROJECTES I FINANÇAMENT **Toni Vizcarro**
CAP DE COMUNICACIÓ **David Belda**
SUPORT DE COMUNICACIÓ **Carles Crespo**
ADMINISTRACIÓ **Susi Gàlvez**

IMPRESSIÓ **La Imprenta CG**
SETEMBRE 2021
NÚMERO DE DISTRIBUCIÓ GRATUÏTA
EXEMPLARS **3.000**
DIPÒSIT LEGAL **V-571-2020**

Amb la col·laboració de:

GENERALITAT VALENCIANA
Conselleria d'Educació, Cultura i Esport

DIPUTACIÓ DE VALÈNCIA
Àrea de Cultura

Índex

02 **Avel·lí Flors**
Teixim xarxes pel valencià

05 **Irene Mira-Navarro**
Contra els enigmes i la invisibilitat: l'aprenentatge social del valencià

9 **Sandra Mínguez**
Eixamplem el valencià

13 **Ramon Marrades**
Una llengua útil per al món post-covid

17 **Teresa Bellido Calduch**
Docència, activisme i seducció

21 **Òscar Piera**
Internet: la pròxima batalla on ja estem capficats

25 **Entrevista**
Pello Reparaz (Zetak)

32 **Marta Meneu**
Un llibre per passar de l'esperança a l'acció

Teixim xarxes pel valencià

Com es pot garantir la vitalitat i la viabilitat d'una llengua? La sociolingüística, la disciplina que estudia les relacions entre llengua i societat, assaja dues respostes a aquest interrogant. Es tracta, primer, de consolidar una comunitat travada de parlants que utilitze la llengua de manera rutinària per interactuar, identificar-se i transformar la realitat. Segon, d'aconseguir que la llengua en qüestió vehicule un mínim de funcions socials rellevants que en facen necessari el coneixement i l'ús si es vol participar plenament de la vida de la comunitat.

La presència simultània d'ambdós elements confereix a la llengua un valor social suficient per afavorir-ne el manteniment entre els seus parlants nadius i, alhora, per estimular les persones nouvingudes a aprendre-la i emprar-la.

Al País Valencià, aquestes condicions han estat posades en entredit per prop de tres segles de polítiques lingüicides, seguint la desfeta d'Almansa, i per un procés accelerat de canvi econòmic i social que des de la segona meitat del segle XX ha desestructurat les comunitats tradicionals i el nostre teixit urbà. I tot i les prop de quatre dècades de polítiques lingüístiques institucionals i cíviques, en què l'impuls de baix a dalt d'Escola Valenciana ha estat fonamental, els reptes pendents encara són nombrosos.

De com recuperar, consolidar i enfortir iniciatives de revitalització lingüística que permeten reprendre les condicions adés esmentades tracta aquest número de Sembra.

S'hi apleguen veus diverses que des del món de l'activisme, l'acadèmia, l'educació o la cultura ens proposen construir comunitat per rescatar el valencià de la invisibilitat a les grans ciutats del País; vincular l'adopció de la llengua amb valors com la modernitat, la cultura popular i la cohesió social; repensar el valor de les llengües en el marc d'una nova «economia humana» que supere l'actual paradigma neoliberal; incorporar les eines de la desobediència civil per construir un futur més just, també a nivell lingüístic; implicar els docents per promoure la transformació sociolingüística des del sistema educatiu; o potenciar la presència del valencià en els continguts audiovisuals dirigits (sobretot) a la gent jove, tot replicant a Internet l'èxit del valencià en el camp musical. Clou el recorregut el testimoni del cantant de música electrònica Pello Reparaz, aka Zetak, que ens recorda que la naturalitat i l'excel·lència poden ser els millors aliats per promoure l'ús d'una llengua minoritzada.

Aportacions polifòniques i heterogènies que conflueixen, però, en la necessitat de continuar teixint xarxes a tots els nivells perquè, tot vivint (treballant, escrivint, component, filmant...) en valencià, en un futur no haguem de parlar tant sobre el valencià, el millor símptoma de vitalitat.

"De recuperar, consolidar i enfortir iniciatives de revitalització lingüística tracta aquest número de Sembra"

PER **Avel·lí Flors**
Sociolingüista i Investigador del CUSC (UB)

Contra els enigmes i la invisibilitat:

l'aprenentatge social del valencià

Fa uns anys, el periodista Carles Fenollosa, en un gran article sobre el valencià a Alacant, deia que "En un país indesxifrable, Alacant és un enigma". No el rebatré, potser Alacant sí que és un enigma per a qui no la xafa mai, ni amb els peus, ni amb el cor. El diagnòstic, però, si parlem des de la sociolingüística de carrer, és bastant encertat. A la ciutat més gran del sud del domini lingüístic català, el valencià és un enigma. Anys i panys de polítiques contranormalitzadores tenen efectes sobre la població i sobre el paisatge lingüístic: han fet tornar el valencià gairebé invisible i enigmàtic.

"Han fet tornar el valencià gairebé invisible i enigmàtic"

“L’aprenentatge en espais d’oci resulta clau en un context com el nostre”

No obstant això, hi ha organitzacions de base, d’aquelles que mantenen la il·lusió i la fortalesa, que fan emergir la llengua a l’espai públic de la ciutat i també a l’espai privat de moltes persones. Aquestes organitzacions treballen per fer del valencià una llengua que es parle i es difonga sense vergonya, que celebre l’alegria d’anar sumant parlants amb el pas del temps, que ajude la gent a conéixer per què la situació sociolingüística és la que és, que tinga present la pèrdua intergeneracional que el català ha patit a Alacant i que, a partir d’això, les generacions presents i futures vegen que la llengua de la ciutat ve d’antic però va molt més lluny. Com apuntava Avel·lí Flors-Mas, aquestes organitzacions són fonamentals per a la vitalitat de la llengua i l’autoestima de les i els parlants perquè creen espais d’ús del valencià en un context intercultural. A la capital de l’Alacantí, col·lectius com La Cívica d’Escola Valenciana, Acció Cultural del País Valencià o el Casal Popular Tio Cuc són les principals impulsores que fan del valencià un punt de trobada entre gents d’orígens diferents però amb un present compartit.

En concret, les classes de valencià, les sessions de conversa, les presentacions de llibres, les jornades de cultura popular o iniciatives com el CuquetFest, festival del llibre i la música infantils en valencià, són projectes arrelats al Casal Popular Tio Cuc que apleguen centenars d’habitants de la ciutat que troben un espai lingüístic segur per a parlar català o per a aprendre’l. Aquesta última acció, la de l’aprenentatge en espais d’oci, resulta clau en un context com el nostre, en què ens cal sumar membres a la comunitat lingüística en una relació d’horitzontalitat entre parlants perquè la transmissió familiar no sempre es manté activa. Amb activitats com aquestes el valencià es posa a disposició de tothom: vinga d’on vinga, parle la llengua que parle, siga de ciutat o de poble, l’haja estudiat a escola o no. És per això que des d’ací vos convide a veure la campanya #AlacantParlaEnValencià impulsada pel Casal Popular Tio Cuc (Facebook @casaltiocuc) en què es recullen els testimonis de persones que han trobat en els espais culturals i socials de la ciutat el lloc per a fer del valencià la seua llengua de comunicació i resoldre així bona part de l’enigma lingüístic d’Alacant.

PER **Irene Mira-Navarro**
Doctora en filologia catalana i professora de la UA

Eixamplem el valencià

Des de fa un temps, i amb una mirada optimista, sembla que entre els joves a la ciutat de València parlar valencià és modern. Cada vegada més joves utilitzen el valencià. I això no és així gràcies a una imposició institucional o per haver d'aprovar una assignatura. I encara que és d'agrair, tampoc ho és per continuar la lluita de tanta gent per defensar-lo davant la seua prohibició o menyspreu. A bona part d'aquests nous parlants, que no han escoltat el valencià a casa, això és una cosa que no els lleva la son, que no va amb ells. Malgrat que són conscients que han de respectar i no oblidar mai d'on venim, açò és passat, i ells són futur.

La normalització de l'ús del valencià s'ha d'aconseguir creant sinergies entre polítiques de dalt a baix i accions de baix a dalt. L'escola, per ser el lloc integrador i cohesionador per on totes passem, hi té un paper fonamental. I l'estima, com l'eina que mou el món, n'ha de ser l'eina principal.

"Amb una mirada optimista, sembla que entre els joves a la ciutat de València parlar valencià és modern"

“L’estima, com l’eina que mou el món, n’ha de ser l’eina principal”

Hem de crear accions i polítiques que ells entenguen, que els arriben. Si volem que l’alumnat estime i faça seua la nostra llengua, el seu aprenentatge ha de ser des de la seducció i des de l’atracció. I per a això són fonamentals els referents: dins i fora de l’aula. Des de la transversalitat i la proximitat, sense pors ni complexos, amb influenciadores, youtubers, esportistes, músics, etc.

Un bon exemple seria “Rapsodes 2021”, programa de la Conselleria d’Educació. Gràcies al fet que la rapera Tesa o Esteve, cantant d’Auxili, vingueren a l’institut a mostrar-nos la seua música i muntaren “batalles de galls” amb l’alumnat, molts han descobert grups que utilitzen la nostra llengua i ara formen part dels seus grups favorits. Escolten música en valencià com ho fan en altres llengües i no per motius reivindicatius o com un gènere musical en si.

Si volem transmetre i compartir l’estima per la nostra llengua a les futures generacions, hem d’impulsar l’ús del valencià en la cultura popular juvenil des de la quotidianitat i les seues inquietuds, i no des de les velles lluites passades.

PER **Sandra Mínguez Corral**
Professora de matemàtiques de secundària i batxillerat

Una llengua útil per al món post-covid

La pandèmia, mentre visibilitzava la interdependència global, va fer alçar de nou les fronteres estatals com a resposta. Estiguérem segmentats en coordenades marcades pels passaports. Les altres identitats romangueren fragmentades.

La pandèmia ens ha canviat: entre el ressorgir de l'empatia i les espurnes comunitàries i una eclosió de l'individualisme basada en una molt discutible defensa de la llibertat individual. La pandèmia ens ha impedit exposar-nos a la diversitat, barrejar-nos entre diferents, sentir uns altres parlars. Hem viscut una amplificació accelerada dels problemes i les disfuncions que s'amagaven en ciutats i territoris. El canvi climàtic, les dinàmiques globals d'exclusió o la generalització dels problemes de la salut mental amenacen de ser les properes onades.

"La pandèmia ens ha impedit exposar-nos a la diversitat, barrejar-nos entre diferents, sentir uns altres parlars"

“La llengua reflecteix la capil·laritat territorial, dibuixa ponts de comprensió mútua”

Els aprenentatges adquirits ens espenten també a accelerar la posada en qüestió de les premisses de l’economia clàssica, inflades amb els esteroides del neoliberalisme construït sobre fonaments falsos: una meritocràcia en realitat basada en línies genealògiques, un home individualista i sempre racional com a representació d’una espècie que en realitat és ben diversa.

Són premisses que anaren filtrant cap al camp de les llengües. La versió dominant ha estat durant dècades la de la concepció reduccionista de la utilitat de l’idioma com un mitjà de canvi, més o menys valuós segons els parlants i les suposades oportunitats econòmiques que aquest podria obrir. Portant aquesta tendència al ridícul només utilitzaríem aquell anglés simplificat que no parlen els nadius.

Sabem de sobra que la llengua és molt més que això. La llengua reflecteix la capil·laritat territorial, dibuixa ponts de comprensió mútua, ens acosta en la intimitat i captura tones de coneixement intraduïble.

I ara, repensem l’economia post-pandèmia, una disciplina que haurà d’evolucionar des de la construcció d’axiomes i limitats models teòrics al disseny pràctic d’un progrés inclusiu. Una economia al servei del territori i les persones. De la vida, en definitiva.

I ara, l’aposta pel futur del treball s’haurà de dirigir cap allò no automatitzable, amb jornades reduïdes i conciliadores, amb una aposta ferma per les feines relacionades amb la cultura com a expressió del que som, la creativitat com a prerequisit per a la innovació i les cures necessàries per a viure en comú.

I ara, demanem una globalització regionalitzada, on podríem potenciar l’intercanvi humà davant del comerç global de productes. Imaginem creuaments genuïns, curiosos, entre persones, territoris i llengües que no competeixen sinó que es reforcen; llengües com a elements fonamentals d’identitats múltiples.

En el món post-covid, el d’una economia humana, el valencià és, al remat, una llengua útil.

PER **Ramon Marrades**
Economista urbà i director de Placemaking Europe

Docència, activisme i seducció

A hores d'ara, ningú, almenys cap lector d'aquesta revista, dubta que les llengües no són en cap cas entitats abstractes i aïllades, sinó que depenen absolutament de l'entorn en què existeixen. D'ací deriven alguns problemes en l'aprenentatge de llengües no-ambientals que no tractaré en el present article, encara que mai està de més mencionar, especialment en temps de furors anglosaxons. Aquest meló el deixarem per a un altre dia.

Parlàvem, doncs, del factor ambiental: allò que passa fora del manual de normes gramaticals i del diccionari. En altres paraules, l'ús real de la llengua. Que una llengua estiga perfectament documentada i s'ensenye a l'escola no la salva de perdre parlants. No obstant això, l'escola juga, de fet, un rol fonamental en el manteniment lingüístic.

"Preguntar, escoltar, dialogar i proposar"

Més enllà d'ensenyar llengües, l'escola ha de transmetre la seua dimensió cultural i social. En sociolingüística parlem d'actituds lingüístiques, un terme adaptat de la psicologia i que és fonamental per entendre la vitalitat lingüística. Està demostradíssim que els docents som una font importantíssima d'idees que donaran forma a les actituds lingüístiques del nostre alumnat, actituds que els portaran, en el futur, a prendre decisions relacionades amb el seu ús i la seua transmissió a posteriors generacions. El suport docent és, per tant, una part intrínseca en el manteniment i la revitalització de l'ús del valencià.

En aquest sentit, la tasca d'Escola Valenciana ha sigut, és i serà imprescindible. No només per implicar la comunitat educativa en la promoció del valencià, sinó per fer-ho de manera lúdica, vinculant la recuperació lingüística amb l'entreteniment, el gaudi i l'establiment de vincles; però, especialment, per saber seduir a qui, en un principi, potser no estava convençut. La pregunta clau és: què fem amb qui encara no s'hi implica?

"Evitem abordar des de l'antagonisme i actuem amb un ferm propòsit de seducció"

"Cal saber seduir a qui, en un principi, potser no estava convençut"

A preguntes sociolingüístiques, respostes sociolingüístiques. Necessitem saber per què alguns docents no se senten apel·lats i actuar en conseqüència. Preguntar, escoltar, dialogar i proposar. No podem traçar planificacions lingüístiques ambicioses, dintre o fora de l'escola, sense conéixer el nostre punt de partida. Els docents valencians venen de zones lingüístiques molt diverses i, probablement, mostren i transmeten actituds lingüístiques molt diverses, no sempre favorables. Actituds que podrien ser conseqüència de diferents factors: distància, estranyament, dificultats d'accés, prejudicis, excessiva burocratització...

Mentre arriba una molt necessària enquesta sociolingüística a personal docent, haurem de continuar construint sinergies i afinitats en cada espai de l'àmbit educatiu, com hem fet fins ara. Esdevinguem sociolingüistes a petita escala: evitem abordar des de l'antagonisme i actuem amb un ferm propòsit de seducció. Al més pur estil d'Escola Valenciana.

PER **Teresa Bellido Calduch**
Doctora en Plurilingüisme
i professora de secundària

Internet

la pròxima batalla on ja estem capficats

La nostra llengua pateix una minorització gegantesca si ho analitzem des del punt de vista dels mitjans de comunicació i aquesta situació s'agreuja encara més si parlem d'Internet. Un lloc on domina el castellà i on vertaderament està en risc el valencià si tenim en compte que les noves generacions passen la majoria del temps connectades i consumint continguts a les xarxes socials. Amb aquesta premissa hem traçat una línia estratègica des de la cooperativa Tresdeu i Escola Valenciana que demana la complicitat de les corporacions audiovisuals balears, catalanes i valencianes per poder revertir la situació.

Des d'Escola Valenciana i Tresdeu Media recalquem la importància de seguir treballant coordinats com ja s'està fent amb el canal Bon Dia TV on es complementen amb naturalitat contingut d'IB3, TV3 i pròximament À Punt. No té sentit treballar per la promoció i normalització lingüística per separat a Internet, ja que no hi ha cap barrera quant a infraestructures o tecnològica que ho impedisca.

“Com ja vam aconseguir amb la música en valencià ara és el torn de presentar batalla a Internet”

Amb aquesta línia estratègica volem revertir la situació i aconseguir que la nostra llengua guanye terreny a Internet emulant les fórmules d’èxit del moviment start-up nord-americà per replicar-lo al fet cultural valencià. Un projecte ambiciós que beu de l’oportunitat de crear contingut en català coordinadament des de les 3 corporacions de mitjans de comunicació públiques.

Aquesta proposta consta de tres parts diferenciades: una acceleradora de youtubers, un viver de nous creadors i creadores i una sèrie de formats d’entreteniment per enfortir la comunitat creadora. Tot un desplegament de projectes ambiciosos que esperem que prompte comencen a donar els seus fruits. Com ja vam aconseguir amb la música en valencià ara és el torn de presentar batalla a Internet creant i donant suport a desenes de creadors/es i així aconseguir el pròxim Ibai, Rubius o Auronplay en la nostra llengua com hem aconseguit que isqueren els Aspencat, els ZOO o La Fúmiga.

PER **Òscar Piera Bertomeu**
Editor i director de projectes de Tresdeu Media

Pello Reparaz Zetak

Entrevista

“Estudiant a l’estranger vaig conéixer molta gent d’arreu del món i totes buscaven un tret diferenciador, va ser quan em vaig adonar que tenia clar el meu, l’euskara”. Pello Reparaz (Arbizu, 1990) és el cantant i líder de la banda navarra Zetak, un dels darrers èxits vinguts d’Euskal Herria que combina unes lletres que esdevenen autèntiques històries i un pop electrònic exquisit.

Es van fer molt virals les teues declaracions de per què cantaves en euskara. Creus que encara fa falta aquesta reafirmació?

Tristament sembla que sí. Aquestes declaracions haurien de ser totalment naturals, cantar en la llengua del meu poble, i que de sobte es faça tan viral i la gent reaccione d’aquesta manera vol dir que encara hi ha molt a fer.

Vivim en un món cada vegada més globalitzat i uniforme. És per això que resulta més fàcil buscar caràcters diferenciadors, com és per exemple cantar en euskara o en català. Crec, sent i espere que amb els anys, o fins i tot amb els mesos, la gent faça aquesta reflexió més fàcilment i que amb el temps no siga una sorpresa que algú jove decidisca escriure les seues cançons en euskara.

“Que es faça viral el perquè cante en la llengua del meu poble vol dir que encara hi ha molt a fer”

Quina valoració tens sobre l’ús de l’euskara a Nafarroa? Les generacions més joves l’estan utilitzant socialment?

És complicat perquè evidentment la majoria dels mitjans de comunicació, xarxes socials, streamers, són en castellà. I és normal que, per això, molta gent jove que encara no té la capacitat de valorar una llengua minoritària seguisca aquesta tendència.

Jo a Iruña hi ha dies que pel carrer escolte un munt d’euskara, però hi ha dies que torne a casa i dic, estem fotuts. La veritat és que jo visc en una zona molt bascòfona, Arbizu. Ací sempre s’ha parlat euskara i hui en dia els més joves encara el parlen. Però és cert que és un tema molt sensible i molt complicat.

Has aconseguit posicionar molt bé la proposta, la teua formació a Gran Bretanya ha tingut molt a veure?

El viatge a Londres m’ha fet canviar moltes idees que tenia abans i potser la idea de crear un nou projecte en basc ve de la perspectiva que em va donar no la formació en si, sinó haver passat tres anys allà.

No va ser tant la idea de treballar amb música electrònica, sinó conéixer tanta gent de diferents llocs del món buscant què era el que els feia únics. Allò em va fer veure clar que, per a mi, el que em feia únic era l’euskara.

Crec que la unió de la música electrònica amb les lletres en basc ha estat el que ha aconseguit que aquest projecte es posicione.

“Allò em va fer veure clar que, per a mi, el que em feia únic era l’euskara”

T'hem sentit dir que l'electrònica dona molta llibertat per crear

Jo el que li veig a l'electrònica és al mateix temps bo i dolent. Tenim una paleta increïble, se'ns obre absolutament tot i sembla que ja no hi ha regles pel que fa a identitat sonora i arranjaments.

Efectivament et dona una llibertat enorme quant a so, però aquesta llibertat pot esdevenir una condemna com estic veient diàriament en un munt de projectes. En una època era molt senzill, tenies un grup amb quatre persones, cada un amb el seu instrument concret, de manera que la identitat sonora era molt coherent amb els treballs que feien. Ara, amb la paleta tan gran que es té gràcies a l'electrònica, molts projectes perden coherència.

El que jo he pogut aprendre en el poc temps que fa que faig música electrònica és que cal fer un procés de producció, d'experimentació, d'arranjaments, però després també cal fer un procés de retrocés i de recerca d'identitat sonora, que és el que considere jo interessant. En Zetak jo el que he fet ha estat fer aquest recorregut d'anada i tornada.

"Amb l'electrònica s'obre tant el ventall que molts projectes perden coherència"

Quines diferències veus entre aquesta i la generació anterior de bandes basques?

Hi ha hagut clarament una espècie de relleu, ja no generacional perquè hi ha gent de moltíssimes edats, però sí que és cert que ha canviat l'escena total i absolutament tant a Catalunya com a Euskal Herria. Amb els grups nous entra una altra fornada però no només de so, sinó també la forma del conflicte, ja que la situació de conflicte ha canviat molt ací i hui dia té una influència directa en el que els artistes fan i crec que això és sa.

Crec que l'art, d'una manera o d'una altra, ha de plasmar el que està passant en el moment i en el lloc en el qual es troba. I que a Euskal Herria s'haja donat alhora que un canvi tan dràstic en el mateix conflicte, ens agrade més o menys l'escena que s'està generant ara, diu bastant dels artistes i dels creadors bascos.

"Crec que l'art, d'una manera o d'una altra, ha de plasmar el que està passant en el moment i en el lloc en el qual es troba"

"Identificar la nostra causa amb la simbologia històrica de Nafarroa juga a favor nostre"

Com veus la relació País Basc - Nafarroa? Ha millorat amb el temps? Cap a on va?

Crec que fa uns vint anys es va donar un punt d'inflexió molt interessant en relació amb això, i és que ens hem adonat que identificar la nostra causa amb simbologia i amb la tradició històrica de Nafarroa juga a favor nostre.

Euskal Herria és Navarra i Navarra és Euskal Herria, i l'una sense l'altra no són res des del meu punt de vista. Crec que és un discurs que potser hem adoptat relativament tard, però que ha sorgit hui en dia.

Estem entenent la nostra pròpia història i ens estem centrant en el relat que veritablement puga fer-nos explicar què és el que ha estat la nostra història i per què hem de fer aquesta llengua nostra i per què hem de, des del meu punt de vista, buscar la independència més gran possible a l'hora de gestionar la nostra pròpia realitat

Un llibre per passar de l'esperança a l'acció

Xavi Sarrià canta que som la gent que no es rendeix, fràgils, humils, supervivents. Amb tota una vida a la deriva i amb l'esperança entre les dents. Disculpareu l'obvietat, però és que no som conscients que l'esperança és extraordinàriament poderosa. El sistema en què vivim imposa una norma i tots els qui no hi entren, la gran majoria, es veuen d'una manera o altra discriminats. Per gènere, per recursos econòmics, per procedència, per orientació sexual, per identitat sexual, per ètnia, per llengua... Cal, per tant, una esperança, individual i col·lectiva, que sostinga la idea que el futur serà millor o que, almenys, podem canviar-lo a millor.

Aquesta esperança és fonamental per a l'acció. En el cas de l'emergència climàtica, alguns experts alerten sobre els discursos apocalíptics que creen desídia en la població. "Per què vaig a fer un esforç, per què lluitar, si tot acabarà malament?" ZOO canta: que la gent es crega que pot, i també, que morir és no viure lluitant. Ara bé, si l'esperança és el motor que ens activa, cal canalitzar aquesta acció. Ací és on entra la recomanació d'aquesta publicació: *Manual de desobediència civil*, de Mark Engler i Paul Engler que Edicions Saldonar tradueix al català. Aquest text aporta, per una banda, referents històrics en l'organització civil i la no-violència. També aporta eines d'organització i d'acció no-violenta seguint la tesi que aquest mètode encara pot remodelar la vida política del pròxim segle. Perquè l'organització civil és, i continuarà sent, vital dins un sistema que abusa dels dèbils.

PER **Marta Meneu**
Periodista i divulgadora literària

RECOMANACIÓ LITERÀRIA
Manual de desobediència civil
(Edicions Saldonar)

"Crear una revolta és un art i aquest art pot canviar el món"

MARK ENGLER I PAUL ENGLER

Uneix-te, unim-nos.
Fes-te activista pel valencià en
activistespelvalencia.org

SEMBRA